

Tussenstand coalitievorming gemeente Assen

Aan: de gemeenteraad van Assen
Van: Geert-Jan ten Brink, informateur

1. Inleiding en opdracht

In aansluiting op de gemeenteraadsverkiezingen van maart 2026 werd op 1 april de nieuwe gemeenteraad van Assen door de burgemeester geïnstalleerd. Het eerste formele besluit van de raad was het aanwijzen van een informateur.

De opdracht voor de informateur was om in overleg met alle fracties in de raad, de samenwerkingsmogelijkheden te verkennen met als doel de vorming van een stabiel stadsbestuur met voldoende draagvlak van en in de gemeenteraad.

Op 8 april zijn verkennende gesprekken gevoerd met alle in de gemeenteraad vertegenwoordigde fracties. Doel van deze gesprekken was te verkennen onder welke politieke en bestuurlijke voorwaarden kan worden gekomen tot een stabiele, effectieve en breed gedragen coalitie en college voor de komende raadsperiode.

Ook is ingezet op het ophalen van inhoudelijke prioriteiten, bestuurlijke uitgangspunten, samenwerkingsbereidheid en mogelijke aandachtspunten voor een vervolgfase.

Op 13 april is opnieuw met een aantal partijen gezamenlijk gesproken over de samenwerkingsbereidheid, de bestuurlijke uitgangspunten en de te nemen vervolgstappen.

2. Zetelverdeling gemeenteraad Assen

Partij	Zetels 2022	Zetels 2026	Verschil
ASSEN CENTRAAL	5	7	+2
GroenLinks/PvdA (PRO)	6	7	+1
ChristenUnie	5	4	-1
D66	3	3	0
VVD	3	3	0
Stadspartij PLOP	5	2	-3
PVV	0	2	+2
CDA	2	2	0
Forum voor Democratie	0	2	+2
SP	2	1	-1
Leefbaar Assen	0	1	+1
50PLUS	2	1	-1

De verkiezingsuitslag van maart 2026 leidt in Assen tot een raad met twee gelijkwaardige grootste partijen en een relatief gefragmenteerd middenveld. Assen Centraal en PRO komen beide uit op 7 zetels.

Tegelijkertijd is er een duidelijke herschikking zichtbaar: verlies bij Stadspartij PLOP, ChristenUnie en SP; toetreding van PVV en FvD.

De raad groeit met twee zetels naar 35 leden. De nieuw gekozen raad bestaat uit twaalf fracties. Het opkomstpercentage steeg van 51,6 naar 57,5%.

3. De opbrengst van de eerste ronde gesprekken

Op 8 april zijn samen met de griffie afzonderlijke, vertrouwelijke gesprekken gevoerd met delegaties van alle fracties in de gemeenteraad. In die gesprekken is langs een vaste set vragen verkend hoe partijen naar de verkiezingsuitslag kijken, welke inhoudelijke speerpunten en bestuurlijke uitgangspunten zij hebben en hoe groot hun samenwerkingsbereidheid is. Daarnaast is expliciet besproken welke coalitievarianten partijen stabiel en kansrijk achten, welke collegeomvang wenselijk is en welke inhoudelijke/financiële en relationele knelpunten uit de vorige bestuursperiode aandacht vragen voor de vervolgfase.

Allereerst hecht ik eraan te melden dat grote dank verschuldigd is aan alle gesprekspartners. Goed voorbereid kon er open gesproken worden over de uitslag, de opgaven en de gewenste richting. Een verkiezing levert altijd winnaars en verliezers op, dat is inherent aan onze democratische rechtsstaat. Tegelijkertijd vond ik het mooi om te zien dat alle partijen zeer betrokken zijn bij de ontwikkeling van Assen.

Gerelateerd aan de onderzoeksopdracht haal ik het volgende uit de gesprekken:

3.1 Bestuurlijke opgaven

De gesprekken laten een sterk gedeeld beeld zien van de bestuurlijke opgaven waar Assen voor staat. Fracties benoemen in grote mate dezelfde prioriteiten:

- het omgaan met een financieel zeer uitdagende periode, waarin prioriteren en realisme centraal moeten staan;
- het versnellen van de woningbouw, met blijvende aandacht voor betaalbaarheid;
- beheersing van de druk op het sociaal domein, met focus op preventie en effectiviteit;

De conclusie is dat de komende raadsperiode vraagt om stabiliteit en het (daad)krachtig voortzetten van de ingezette lijn op de dossiers wonen en sociaal domein.

3.2 Bestuursstijl en samenwerking

Vrijwel alle fracties benadrukken het belang van:

- een open en betrouwbare bestuursstijl;
- goede betrokkenheid van raad en samenleving;
- ruimte voor het inhoudelijk gesprek;
- bestuurlijke rust en professionele verhoudingen.

Er klinkt breed de wens om voort te bouwen op wat goed functioneerde, en om vanuit vertrouwen samen te werken aan de complexe opgaven van de komende jaren. De verhoudingen binnen de raad

waren de afgelopen jaren goed. Hierbij gaat het zowel om de samenwerking binnen de raad, als om de samenwerking tussen raad en college. Diverse fracties hechten er aan te melden dat zij dit ook zo wensen te houden. Het mag best scherp zijn op de inhoud, maar goede relationele verhoudingen horen daar ook bij. Of zoals de burgemeester tijdens de installatie verwoorde: "wees af en toe ook een beetje lief voor elkaar".

3.3 Overige opmerkingen

Een stabiel college dient meer dan 18 zetels te hebben en bij voorkeur bestaan uit vijf wethouders en minimaal vier partijen. Er is geen draagvlak voor een 6e wethouder of voor twee wethouders uit één partij. De samenstelling van het nieuwe college moet vooral gebaseerd zijn op inhoud, ervaring en bewezen samenwerking, met nadruk op continuïteit op met name het sociaal domein en woningbouw.

Opvallend is dat wethouder Broekema regelmatig genoemd werd door veel partijen als belangrijke factor voor continuïteit in het sociaal domein. Hij werd alom geprezen als een deskundig bestuurder.

Verder wordt gewezen op een zware financiële opgave waarvoor de gemeente staat. Hierover zijn sluitende richtinggevende afspraken in het coalitieakkoord nodig, die gedurende de bestuursperiode nader worden ingevuld.

Als vaak genoemde optie is de combinatie ASSEN CENTRAAL, PRO en CU genoemd, waarbij ook de VVD (o.a. vanwege continuïteit en ervaringen uit de voorgaande bestuursperiode) als logische partner wordt gezien. Er is geen breed draagvlak voor andere opties die de revue zijn gepasseerd.

4. Opbrengst tweede ronde

Op 13 april is gezamenlijk gesproken met de fracties van ASSEN CENTRAAL, PRO, ChristenUnie en VVD. Deze combinatie doet recht aan de verkiezingsuitslag en wordt als stabiel gezien. Daarnaast heeft deze brede midden coalitie voldoende draagvlak (21 van de 35 zetels) in de gemeenteraad en biedt ruimte voor een goede inhoudelijke dialoog binnen de gemeenteraad.

In een open en prettig gesprek is door partijen deze combinatie op al zijn facetten (relatie en inhoud) verkend.

De gemeenschappelijke conclusie is dat partijen voldoende inhoudelijke basis en vertrouwen ervaren om tot een coalitie te komen.

Partijen hebben een ruime meerderheid in de raad en spreken af samen de formatiefase te starten.

Partijen hechten aan een goede relatie met alle Asser raadsfracties en willen de wijze van samenwerken uit de periode 2022-2026 zowel binnen de raad als tussen raad en college voortzetten.

Vanzelfsprekend is stilgestaan bij de samenstelling van de wethoudersploeg. De vier partijen vaardigen allen een wethouder af in het college, maar spreken tegelijkertijd af dat het nieuwe college bestaat uit vijf wethouders.

De formerende partijen wensen (ook qua getalsmatige verhoudingen) balans te houden tussen oppositie en coalitie. Een te ruime meerderheid kan deze balans verstoren.

Vanuit de behoefte aan stabiliteit en continuïteit is nadrukkelijk gesproken over het sociale domein. Dit betreft een enorm complex en belangrijk dossier waarbij Assen als centrumgemeente ook een belangrijke regionale rol vervult. Partijen willen op dit dossier stabiliteit en directe continuïteit. Mede gelet op de enorme (raadsbrede) bestuurlijke waardering voor de wijze waarop de heer Broekema de afgelopen jaren op dit buitengewoon ingewikkelde dossier (samen met raad, college en

omliggende gemeenten) heeft geopereerd wordt met zijn persoon een vijfde onafhankelijk wethouder als bestuurlijk deskundige op het sociaal domein aan het college toegevoegd.

Hierover is met de heer Broekema gesproken. Hij staat open voor een voortzetting van zijn inzet, vanuit zijn inhoudelijke betrokkenheid bij de portefeuille en bij de ontwikkeling van de gemeente Assen. De SP-fractie biedt hem hiervoor de ruimte, waarbij de SP als fractie zelf niet in beeld is voor deelname aan het college. Deze geboden ruimte wordt buitengewoon gewaardeerd; hierdoor wordt het inhoudelijke belang boven het partijbelang geplaatst, hetgeen van grote betrokkenheid getuigt.

Met deze, voor Assen unieke, constructie wordt een onafhankelijk bestuurlijk deskundige toegevoegd aan een college dat verder bestaat uit partijpolitieke bestuurders. Daarmee wordt zowel continuïteit als bestuurlijke slagkracht op het sociaal domein geborgd, terwijl de politieke verantwoordelijkheid helder bij de coalitiepartijen blijft liggen.

Op basis van de gesprekken van maandag 13 april hebben de onderhandelaars van de fracties afgesproken het als bijlage bijgevoegde onderhandelaarsakkoord met een positief advies aan hun fracties voor te leggen.

Op 14 april hebben zij allen aangegeven hiermee in te stemmen.

Daarmee is het informatieproces afgerond en gaat de coalitievorming een nieuwe fase in.

Ik dank de Griffie voor de fijne en professionele samenwerking. Alle raadsfracties dank ik voor de openhartige, goede en prettige gesprekken. Wees met elkaar zuinig op de Asser bestuurscultuur, blijf in elkaar investeren.

5. Formatie

Partijen gaan de formatiefase met elkaar in. Aan de informateur is gevraagd om dit proces als formateur te begeleiden, hetgeen vervolgens is afgesproken.

Tijdens dat inhoudelijke proces worden ook nadere afspraken gemaakt over de positie en betrokkenheid van de onafhankelijk wethouder bij de totstandkoming van het coalitieakkoord. Daarbij gaat het onder meer om de samenhang tussen dossiers, de inbreng vanuit het sociaal domein en de gezamenlijke ontwikkeling van de nieuwe wethoudersploeg.

Rekening houdend met afwezigheid in verband met de meivakantie is de verwachting dat het coalitieakkoord medio juni in de raad kan worden besproken en dat de nieuwe wethoudersploeg vervolgens kan worden geïnstalleerd.

Assen, 15 april 2026

Geert-Jan ten Brink

ONDERHANDELAARSAKKOORD

De vier partijen:

ASSEN CENTRAAL, PRO, ChristenUnie en VVD spreken het volgende af:

- Partijen ervaren voldoende inhoudelijke basis en vertrouwen om tot een coalitie te komen.
- Partijen hebben een ruime meerderheid in de raad en spreken af gezamenlijk de formatiefase te starten.
- Elke partij vaardigt een wethouder af in het college.
- Vanuit de behoefte aan stabiliteit en continuïteit wordt een 5^e onafhankelijk wethouder toegevoegd als bestuurlijk deskundige op het sociaal domein in de persoon van dhr. Broekema
- De vier deelnemende partijen zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor de onafhankelijk wethouder.
- Er worden nadere afspraken gemaakt over de positie van de onafhankelijk wethouder bij de totstandkoming van een coalitieakkoord, mede in relatie tot teambuilding en de samenhang tussen dossiers.

- Partijen hechten aan een goede relatie met alle Asser raadsfracties en willen de wijze van samenwerken uit de periode 2022-2026 zowel binnen de raad als tussen raad en college voortzetten.

- Afspraak dit akkoord met een positief advies mee terug te nemen naar de eigen fractie
- De informateur wordt uiterlijk 14 april geïnformeerd over de uitkomst van het fractieoverleg. Bij een positieve terugkoppeling is de informatiefase afgerond en zal de informateur de gemeenteraad schriftelijk informeren.